

Nr 302.

Av herr **Barnekow m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 214, med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor, m. m.

I proposition nr 214 till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit vissa ändringar i skilda delar av förordningen om erkända arbetslöshetskassor jämte utökande av daghjälp till de försäkrade från dessa kassor med kontantunderstöd från arbetslöshetskommittéerna. De förstnämnda ändringsförslagen äro knutna till propositionen åtföljande tvenne bilagor nr 264 och 265 av förordningen den 15 juni 1934, varemot förslagets sistnämnda del endast förekommer i departementschefens uttalanden i propositionen.

Motiveringen för de ifrågasatta förändringarna är främst levnadskostnadernas stegring och därav uppkommet behov av förbättringar i försäkringstagarnas ställning under nuvarande allmänna prisstegring samt det förhållandet, att kontantunderstöden från arbetslöshetskommittéerna åt icke försäkrade arbetare numera i många fall väsentligt överstiga den daghjälp, som med gällande bestämmelser erhålles från försäkringen.

Vad de stegrade levnadsomkostnaderna angår finna även vi det uppenbart, att dessa äro av sådan storleksordning, att den nu från arbetslöshetskassorna genomsnittligen utgående daghjälp måste anses otillräcklig för de försäkringstagare, som icke ha någon sparad inkomst att lita till vid arbetslöshet utan enbart äro hänvisade till vad de kunna utfå från försäkringen. En skärpning av detta ogynnsamma läge har i viss mån uppstått genom det förhållandet att försäkringstagarna i stor utsträckning anslutit sig till så låga daghjälpklasser, att det kan anses att de redan under mera normala förhållanden i fråga om levnadskostnaderna varit otillräckligt garderade mot arbetslöshetsrisken. Härtill har väl också bidragit att arbetslöshetsförsäkringen från början betraktades som ett medel att vid kortvarigare arbetslöshet vara en första resurs, medan den alltid ansetts otillräcklig att i längden kunna ersätta den förlorade arbetsförtjänsten. Genom den av statsmakterna på senare tiden tillämpade arbetslöshetspolitiken i fråga om de icke försäkrade arbetarna och särskilt de av arbetsmarknadskommissionen nu framräknade kontantunderstödsbeloppen har emellertid denna uppfattning om försäkringens karaktär förändrats. Det är också uppenbart att vid en inträdande kristid av nuvarande omfattning och det sjunkande penningvärde, som därav blir en följd, de från försäkringen utgående daghjälpbeloppen äro otillräckliga även med det syfte som försäkringen från början avsåg att uppnå.

Vi vilja därför ej heller motsätta oss att de av departementschefen föreslagna ändringarna i författningsbestämmelserna nu bifallas av riksdagen. Barntilläggen torde väl kunna försvaras såsom ingående i försäkringen, och de ökade anslag från staten i övrigt, vilka betingas av de justeringar i bestämmelserna, som nu föreslås, torde vara nödvändigt att bifalla. Det kan dock ifrågasättas om ej vissa av dessa förändringar böra givas provisorisk karaktär och i varje fall ej betraktas som bindande, då enligt vår mening det är nödvändigt, att en ingående prövning av hela försäkringssystemet företages.

Vad sedan angår departementschefens förslag som ligger utanför de bestämmelser, som beröras i förordningarna om försäkringen, nämligen att de försäkrade skulle erhålla tillskott till daghjälpn med kontantunderstöd från arbetslöshetskommittéerna, kunna vi icke finna en sådan anordning lämplig eller rimlig, försåvitt man i fortsättningen vill uppehålla arbetslöshetskassornas karaktär av *försäkringskassor*. Ett insläende på denna väg måste leda till fullständigt nedbrytande av försäkringens idé. Detta har också såväl socialstyrelsen som socialvårdskommittén insett, då man från deras sida avböjt en sammankoppling av försäkring och understöd. Arbetsmarknadskommissionens medgivande, att en »av krisförhållandena motiverad tillfällig förbättring av de arbetslöshetsförsäkrades hjälpmöjligheter» genom komplettering från arbetslöshetskommitté knappast behöver väcka några större betänkligheter, måste nog ses i belysning av den polemik kommissionen ansett sig böra föra mot socialstyrelsens påpekande, att »de vidtagna förändringarna i den statsunderstödda understödsverksamheten för arbetslösa på ett högst betänkligt sätt rubbat den frivilliga försäkringens ställning».

Departementschefen säger på sid. 23 i propositionen: »Fördelen av att utan behovsprövning komma i åtnjutande av ett dagunderstöd vid iråkad arbetslöshet har bidragit till att skänka trygghet åt de försäkrade.» I fortsättningen påtalar han emellertid de stora brister försäkringen varit behäftad med och kommer så småningom fram till understöd och *behovsprövning*. Att försäkringen har brister, vilja vi ingalunda förneka, och att bristerna nu och framdeles måste i möjligaste mån undanröjas, försåvitt försäkringen skall kunna uppehållas, äro vi icke i ovetenhet om. Men vid avhjälpan det av desamma måste man, enligt vår mening, gå fram på sådana vägar, att icke försäkringsidén bortskymmes av understödsbidragen och så att ej behovsprövningen inkopplas i försäkringen, så länge denna har försäkrings karaktär. Upphållandet av försäkringslinjen utan kommunala bidrag efter behovsprövning måste anses vara så viktigt, att icke ens ett krisläge sådant som det nu rådande får vara avgörande för tillgripandet av sådana utvägar, som i detta avseende i propositionen föreslås. Då nu socialvårdskommittén — vars allra främsta uppgift ju påstods vara att söka skapa reda i bidragssystemet och ordna så att understöd från skilda organ icke utgå till en och samma bidragsgivare — nu håller på att utreda även frågan om förbättrad arbetslöshetsförsäkring, förefaller det oss ganska orimligt att

nu slå in på den väg som i propositionen i här berörda avseende rekommenderas.

Med de förbättringar, som föreslås i propositionen i förordningarna om försäkringen och vilka vi ansluta oss till, samt gällande bestämmelser för meddelande av hjälp åt medlemmar i kassorna där så är av nöden, måste det — även om kontantunderstödet från arbetslöshetskommittéerna försvårar ett sådant ställningstagande — vara rimligt, att innan man går att taga ett steg sådant som sammanblandning av försäkring och kontantunderstöd, man inväntar det förslag, vartill socialvårdskommittén kan komma i frågan.

Vi hemställa sålunda,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 214 måtte besluta att vid bifall till densamma, i vad det gäller förslagen till förbättringar som avses i den lydelse bilagorna till protokollet utvisa, till förordningarna av den 15 juni 1934 (nr 264) och (265) med däri föreslagna bidrag till erkända arbetslöshetskassor, avslå förslaget om att giva arbetslöshetskommitté rätt att till försäkrades daghjälp utgiva kontantunderstöd.

Stockholm den 17 maj 1941.

R. Barnekow.

Oscar Carlström.

O. E. Sandberg.

Carl Björling.

A. Nilsson,
Norrlångträsk.
